

KUSTBON

Veckotidning för svenskarna i Estland.

Fjärde årg. No 24.	Prenumerationspris. 1 månad Mr. 12:— I Sverige: 1 månad Kr. 0: 75 I Finland: 1 månad Fmk. 1 : 50	Utgives av Svenska Folkförbundet i Reval alla onsdagar. Ansvarig redaktör: N. Blees. Redaktionens adress: Riddaregaten 3, Reval.	Annonspris. 2 mk. pr mm. I Sverige: 10 öre pr. mm. I Finland: 30 penni pr mm. För annons, som införes 10 eller flera ggr, räknas 20% rabatt.	24 aug. 1921.
------------------------------	---	--	--	----------------------

Karl Otto Malm.

Ett dödsbud har nått oss, som bringat sorg över hela vår estlandsvenska bygd. Kyrkoherden Karl Otto Malm i Vormsö har lämnat oss. Oväntat kom budet. Vål visste vi, att han träffats av en nervös svaghet. Men att denna hastigt påkomna närvsjukdom skulle lika hastigt sluta med döden, det kunde ingen ana. För att få lämplig vård hade han i slutet av juli låtit föra sig till Reval, och där avled han lugnt och stilla på Diakonissanstalten fredagen den 12 augusti på aftonen.

På Diakonissanstalten skedde den högtidliga kistläggningen måndagen den 15 i närvaro av anhöriga och många vänner. Och dagen därpå skedde jordfästningen i anstaltens kyrka, därvid sju präster assisterade. Officiant var anstaltens föreståndare Pastor Walter. Från Diakonissanstalten gick sorgetåget till Koppels kyrkogård. Sedan de tre skovlarna mull fallit och frid lysts över den döde, framträdde Prosten Linderstam och nedlade å Svenska Odlingens Vänners vägnar en krans på graven. Han tackade den bortgångne ämbetsbrodern för hans trogna arbete i Estlands svenska bygd, ett arbete som mången gång satt oerhört stora krav på hans kärleksfulla offervillighet. Malm var av det slagets människor, som när han satt handen till plogen, icke såg sig tillbaka. Helt gav han sig, en helgjuten svensk i tanke och gärning, en helgjuten kristen i tal och vardagsliv. Därför kändes det så tomt nu, när han var

borta. Tomt i hans församling, tomt i alla svenska hjärtan. När man skiljes från en vän, vill man gärna säga det ordet: på återseende. Vid graven vågar man dock icke alltid uttala det ordet. Men vid Karl Malms grav göra vi det. Vi säga: På återseende, du käre, saknade broder!

Att till församlingen framföra budskapet om deras pastors bortgång, det svåra uppdraget kom på min lott. Jag hade lovat att söndagen den 14 resa dit ut för att predika och utföra nödiga ämbetsförrättningar. På Revals järnvägsstation möttes jag av under rättelsen, att Malm aftonen förut avlidit. Hans syster kom med det budet.

Redan före gudstjänsten fingo några vänner del av sorgebudskapet. Det spred sig som en löpeld bland den samlade kyrkokenigheten. Och när klockorna ringde samman, var det som en dödsringning över deras herde, vars stamma tystnat och aldrig mer skulle höras i templet.

Vid predikans slut, när tack-sägelsen skedde, reste sig hela församlingen upp för att ådagalägga sin sorg. Och sedan jag erinrat om den så hastigt hemkallade redlige arbetarens livsgärning, sjöng menigheten, ännu stående, psalmen 490:5 i den svenska psalmboken, allt under det att kyrkklockorna sände ut sina klagande toner över ön.

N. L.

Dr. Moustelins besök i det svenska Estland.

Under aug. månad har dr. Moustelin med sin kvinnliga sekreterare från Hälsingfors besökt

Estlands svenska bygder: Ormsö Nuckö, Rikull och Odinsholm m. fl. och på dessa orters svenskar företagit en del uppmätningar av huyudets storlek, kroppens och armarnas längd, hår och ögonfärg samt slutligen fotograferat dem. Allt detta för att fullfölja en rad undersökningar, som företagits dels i Sverige, dels i Finland på enbart svenskar förstås.

Genom det erhållna res ultate samt bildtyperna hoppas man kunna bedömma rasens renhet eller uppblandning av främmande element. Det är en mycket intressant forskning och därför är glädjande konstatera beredvilligheten hos våra svenskar att komma när han kallade.

Dr. Moustelins intresse för det svenska i våra bygder var stort och levande. Med glädje hörde man på, då han talade om sina rön och iakttagelser.

Tillkännagivande.

Svenska Konsulatet i Reval ber oss meddela följande tillkännagivande från Kung. Lantbruksstyrelsen i Stokholm:

I och för fastställande av torskens (*Gadus callarias*) vandringar i Östersjön har Kungl. Svenska Lantbruksstyrelsen i medio av sistlidne juli månad låtit förse ett antal torsk-fiskar med en liten silverplåt vid ryggen. Detta skedde vid ostkusten av Gottland.

Person, som infångar med dylik silverplåt försedd torsk och insänder silverplåten till Kungl. Lantbruksstyrelsen, Stockholm, under angivande av fiskens längd samt ort och datum för fiskens fångade, erhåller av sagda styrelse en krona för varje silverplåt.

Bokgåva till de svenska skolorna.

Skolrådet i Fässberg, Mölndal, har genom överläraren Ernst Lindstrand skänkt ett parti böcker för folkskolorna i våra gamla bygder. Böckerna få delas allteftersom behovet påkallar.

S. O. V. frambär här ett varmt tack till överläraren Lindstrand och alla goda givare.

Skolorna.

Skolorna i Reval, både högre och lägre, börja enligt ministeriets sista beslut måndagen den 5 september och icke den 1 sept., såsom tidigare hade tänkts. För de högre skolorna börjar inträdesexamen några dagar tidigare men i de lägre skolorna och vår svenska skola är det ingen inträdesexamen och börjar arbetet alltså den 5 sept. kl. 1/2 3 e. m. på Nygatan 15.

Folkskolorna på landsbygden börja sin verksamhet den 20 september.

Sveriges representation i Estland.

Svenska regeringen har utnämnt Major af Wirsén till attaché d' affaires för Estland.

Estlands utländska skulder minskas.

Avbetalningen av Estlands statsskulder fortgår framgångsrikt.

På skulden till Finland har under året 6 mill. fmk. erlagts, och de sista skuldförbindelserna

på detta håll skulle inlösas den 1 augusti, varmed Estland bleve befriat från sin ursprungligen till 20 mill. fmk. uppgående skuld på detta håll.

Till Frankrike har Estland häftat i skuld för 13,260,000 francs. Flere avbetalningar härå ha gjorts under året.

Estland skall reparera lokomotiv.

Reval, 2 aug. Representanter för industriidkarförbundet i Reval ha inlett underhandlingar med prof. Lomonosov i Berlin om reparation av ryska lokomotiv i Estland. Lomonosov meddelade, att han i princip godkänner anbudet.

Sovjetregeringens repressalier mot estniska diplomater.

Kroppsvsitation å opteringskommissionens medlemmar.

Petersburg, 9 aug. Med anledning av att medlemmarna av den estniska legationen fortfarande misstänkas för att från Ryssland transportera allehanda dyrbarheter till utlandet, ha myndigheterna i Peterburg i dag kvarhållit det till Reval gående tåget till kl. 12 på dagen och verkställt kroppsvsitation å medlemmarna av den estniska opteringskommissionen.

Lufttrafiken.

Luftrafiken utvecklas allt mer och mer. Sedan det nu blivit regelbunden luftpostförbindelse mellan Reval och Riga skall det också organiseras sådan mellan Estland och Tyskland. Med Sverige och Finland ha vi redan haft luftpostförbindelser. —

Sjötrafiken Petersburg—Reval.

Ordinarie passagerartrafik förestående.

Reval, 9 aug. Enligt senast anlända nummer av den estniska tidningen i Petersburg Edasi planerar man inrättande i närmaste framtid av ordinarie passagerartrafik sjöledes mellan Petersburg och Reval.

Utlandet.

Finland. —

Juhani Aho död.

Den 8 augusti avled den finska författaren Juhani Aho. Han var en märkesman och hans frånfälle har väckt uppmärksamhet långt utöver Finlands gränser. Med honon har Finland förlorat en av sina mest framstående kulturpersonligheter och den moderna finska litteraturen sitt största namn.

Oberschlesien.

Lloyd George utläger med eftertryck motiven för Oberschlesiens anslutning till Tyskland.

Paris, 10 aug. I ett i går hållet tal förklarade Lloyd George bl. a., att Oberschlesien se dan 700 år tillhört germanska stater, altså längre tid än Normandie varit franskt. Sant är att Oberschlesien tillhörde Österrike innan det erövrades av Fredrik den Store, men även i detta fall har Oberschlesien i mer än 700 år varit tyskt, d. v. s. längre än Elsäss-Lothringen före 1871 varit en franskt provins.

De sakkförståndigas kommission, förstärkt med överkommisarien, skall än en gång uppta till prövning frågan, vilka områden som på ekonomiska grunder icke kunna skiljas från centrum, samt däröver avge en berättelse. Med ledning av denna berättelse skall högsta rådet söka finna en lösning.

Experterna eniga om en sak, nämligen industriområdets odelbarhet.

Paris, 10 aug. Det oberchslesiska expertutskottets juridiska ordförande Fromageot har förklarat, att de sakkförståndiga enats om en grundsats, nämligen att industrigebitet vore nästan odelbart. Därav hade de franska sakkförståndiga slutat, att industrigebitet odelat måste tillfalla Polen, de engelska sakkförståndiga att detsamma odelat måste tillfalla Tyskland.

Förhoppningar om en kompromiss genom amerikansk medling.

Paris, 10 aug. En stor del av Parispressen uttalar sin tillförsikt, att meningsskiljaktigheterna mellan England och Frankrike skola låta sig utjämnas. Man väntar sig mycket av det Italienska medlingsförslaget. I franska och engelska kretsar räknar man med att den amerikanska representanten skall förmedlande ingripa i diskussionen, i överensstämmelse med den roll, han spelar vid konferensen, skall framlägga förslag, som kunde leda till samförstånd.

Remiss till experterna och kommissarierna.

Paris, 9 aug. Högsta rådet har antagit en resolution, vari expertkommissionen och generalkommissarierna i Oberschlesien uppmanas att ånyo behandla den Oberschlesiska frågan för att uppgöra en rapport, vari utredes vilka kommuner av ekonomiska och topografiska skäl icke kunna avskiljas från vissa större kommunala enheter.

Tyska industrien fordrar hela Oberschlesien.

Utand det kunna ultimatumförpliktelseerna icke fyllas.

Tyska industriens riksförbund har utsänt ett upprop, som framhåller, hurusom Oberschlesien är så intimt sammanvuxet med det tyska moderlandet, att det för sin livsmöjlighet kräver att odelat förbli förenat med Tyskland. Dess lösslitande därifrån skulle utomordentligt försvåra varje arbete för Centraleuropas återuppbyggande om ej helt omöjliggöra det. Därför skulle efter ett sådant löstryckande man icke längre kunna räkna på ultimatumförpliktelseernas uppfyllande, då Tyskland efter förlusten av Elsass-Lothringen måste mer än förut ha till sitt förfogande den Oberschlesiska järn-, stål- och kolproduktionen.

Transithandeln med Ryssland.

De tre baltiska staterna—Latvia Estland och Litauen — ha tagit initiativet till en gemensam kon-

ferens med Rysslands representanter angående ordnandet av transithandeln. För det första gäller det att tekniskt underlätta själva transiteringen och ställa den så bllig som möjligt för Ryssland. För det andra är det nödvändigt att koordinera villkoren i transitländerna, så att en för alla parterna skadlig konkurrens blir utesluten. Med andra ord, såväl tekniskt som ekonomiskt skall, transithandeln ordnas så gott sig göra låter. Även Finland har inbjudits att delta i denna konferens och lovar lämna svar om två veckor.

Lantbruks- och industriutställningen i Riga.

Söndagen den 31 juli kl, 11 f. m. öppnades den internationella lantbruks- och industriutställningen i Riga i närvaro av Latvias president Tjakste, ministerpresidenten Mejerovicz, regeringens högsta funktionärer, de utländske makternas diplomater, industriens och handels representanter. Efter det utställningskommitténs ordförande Braun i ett kort andragande hälsat de närvarande välkomna förklarade president Tjakste utställningen öppnad och framhöll i sitt tal den stora betydelse för Latvias ekonomiska utveckling som utställningen väntas medföra. Musiken spelade nationalhymnen och därmed var ceremonien slut

Amerikansk plan för Rysslands återuppbyggande.

Washington, 8 aug. General Goethals har till Hughes överlämnat en plan för återuppbyggningsarbetet i Ryssland. Den förutssätter ett tekniskt konsortium, vari industriella företag i Amerika bleve företrädda. Detta konsortium skulle anskaffa nödiga krediter för återuppbyggandet; i andra planet faller politiska uppgifter. Närmast skulle ett antal sakförståndiga tekniker sändas till Ryssland för att organisera de ekonomiska hjälpkällorna enligt sunda affärsprinciper.

Moskvaregeringen har frigivit de amerikanska fångarna.

Paris, aug. „Chicago Tribune“ meddelar från statsdepartementet i Washington ordalydelsen av Tjitjerins not, som upplyser, att alla amerikanska fångar i Ryssland frigivits.

En rysk-polsk konflikt.

Moskva fordrar fri transit genom Polen för tyska varor.

Warschau, 8 aug. Tjitjerin har givit den sovjetryska representanten i Warschau Karachan i uppdrag att göra föreställningar hos polska transitoförbundet för tyska till Ryssland gående varor. Sovjetregeringen hotar med repressalier, i fall transitotrafiken icke frigives.

Irlandsfrågan.

I sista numret skrevo vi ganska mycket om Irlandsfrågan och det såg ut att bli ljusning i denna århundraden gamla tvistefråga. Sedan dess har det varit många underhandlingar i frågan, som allt fortvarande ännu är oklar. Utsikterna till överenskommelse mellan Ulster och Sinnfein, norra och södra Irland, ljusna visserligen då och då, men Englands eftergifter tyckas alltjämt ännu vara för små för Irland, varför fredsunderhandlingarna ännu ej lett till något önskvärt resultat. De senaste meddelandena från London tala om, att England hotar Irland med belägringstillstånd, vilket visar att konflikterna på långt när ännu icke upphört.

Hungersnöden i Ryssland.

Är mera omfattande än man till en början trodde.

Hungersnöden i Ryssland är fasansfull. Den förfärliga missväxten och torkan har i 10 guvernement med 18 miljoner invånare gjort, att skörden endast blir cirka 10 proc. av medelmåttig

skörd. Stora hjälpkationer för att bistå de hungrande ha satts i gång inom hela den civiliserade världen. Även Sverige bidrager.

I detta sammanhang må omnämnas. Att en hjälpsändning bildats i Sverige för att avhjälpa hungersnöden bland de svenska landsmännen i Gammalsvenskby. Medel finns det redan och även spannmål har utlovats av ägare. Man har tänkt sig för det första i Rumänien per telegram uppköpa spannmål och sända den över Odessa, så att de hungrande hinna få den till utsäde i höst. Den andra sändningen kommer att bestå av svenskt spannmål samt kommer att transporteras över Reval och Ryssland.

Insända brev.

Bygdebrevet

Kustbon № 18 har väckt en viss uppmärksamhet, särskilt i samhället, där skolhuset med stötterna och de ramlade gärdesgårdarna befinner sig. Isynnerhet klandras

insändaren för att han kastat skugga över hela byn. Denna beskyllning mot samhälletifråga synes orättvis, därför denna förklaring. Byn ifråga har verkligen varit och är en föregångare och det i alla avseenden. Härifrån har S. O. V. alltifrån sin första början rönt ett varmt intresse och f. n. äro de flesta av den manliga befolkningen medlemmar i föreningen. Styrelsen har härifrån rekryterats med män, som på årsmöten och sammanträden varmt talat om ortens stora bildningsbehov och förordnat åtgärder för skolans förbättrande. I svenskt avseende kunde byn framhållas som ett mönster för hela Svenska Estland. Och i rent religiöst avseende har väl ingen ort med större nit sörjt för bönehus, ungdoms- och musikföreningar. Där finns t. o. m. läsestuga inrymt i det präktiga bönehuset.

Detta således å ena sidan. Å andra sidan ligkillighetan för skolans olika behov, så att t. ex. trots lärarnes upprepade anhållningar gärdesgårdarna ligga ola-

gade och lärarnes små planteringar ligga under fäfat, för att nu ej tala om själva huset och dess inredning, som är ett levande bevis på ortens uppskattning av det mycket omtalade bildningsintresset. Ja, jämför man skolhuset med bönehuset då blir skillnaden så mycket starkare. Det är mindre bitterhet än sorg, som varit orsaken till mitt hygdebrev, sorg och förtvivlan över ett så upprörande bevis på oförståelse för skolans och sina egna barns bästa. Kan man ej ens i denna by möta större förståelse, vad skall man då vänta på andra orter. —

”Stöttepinnen” i № 21 införda brev får stå för dennes egen räkning. Om det nu var förstugan eller annat ”taksjul”, som behövde stötts, så försvarar det ingalunda dennes tillvägagående i att i barns närvaro gräla på lärare. Ansvar för skolhusets byggnader vilar f. ö. på skolrådet i byn, och där borde den barske ”stöttepinnen” visat sitt nit för skolans bästas. Ortsbon.

Fredagen den 12 augusti hemkallades Kyrkoherden i Vormsö församling av det svenska kontraktet

Karl Otto Malm

efter ett treårigt arbete i denna församling, djupt sörjd och i tacksamt minne bevarad av allt Estlands kyrkofolk. Matt. 5:8.

Kontraktsposten.

Fredagen den 12 augusti avgick genom döden S. O. V:s styrelsemedlem, kyrkoherden på Vormsö

Karl Otto Malm

djupt sörjd och saknad

av S. O. V.

Svenska skolan

i Reval

börjar sin femte årskurs

måndagen den 5 sept. kl. 1/23 e. m.

samma lokal som förra året, Nygatan 15.

Nyanmälningar tagas emot måndagar och torsdagar kl. 6—8 e. m. på gamla skolan.

Alla gamla och nya elever måste infinna sig.

Svenska Odlingens Vänner

uppmanar alla sina medlemmar att erlægga sina

medlemsavgifter

och önskligt vore en något högre frivillig avgift — enligt förmåga — än den fastställda normen. Föreningen behöver medel för sin viktiga verksamhet.

S. O. V:s kassör.